

Innhold

Forord	9
---------------------	---

KAPITTEL 1

Hva er kritisk tenkning i samfunnsfag?	11
---	----

MARLEN FERRER, EVY JØSOK, ERIK RYEN, ANNIKA WETLESEN OG
PER ANDERS AAS

Innledning	11
Kritisk tenkning	12
Kritisk tenkning og faginnhold	14
Kritisk tenkning i samfunnsfag	15
Kritisk tenkning og det normative	16
Fra danning til handling	18
Vår tids nøkkelspørsmål	20
Kritisk tenkning i fagfornyelsen	20
Antologiens bidrag	22
Trådene samles	26

KAPITTEL 2

Kritisk tenkning og bærekraft i fagfornyelsen	30
--	----

ANNELIE OTT

Innledning	30
Kritisk tenkning og bærekraftig utvikling	32
Undervisningstradisjoner i UBU	33

Hvilken tradisjon skal vi følge?	36
Metodiske refleksjoner.	37
Framstilling av kritisk tenkning.	37
Framstilling av bærekraftig utvikling med blikk på kritisk tenkning.	40
Avslutning	44
 KAPITTEL 3	
Kritisk tenkning i klasserommet	50
EVY JØSOK OG LISBETH ELVEBAKK	
Innledning.	50
Teoretisk bakgrunn	51
Forskningstilnærming	53
Utforming av aksjonen – elevenes arbeid	54
Avslutning	66
 KAPITTEL 4	
Nyheter og kritisk tenkning i samfunnsfag	69
ERIK RYEN	
Innledning.	69
Dannelse og kritisk tenkning	70
Nyheter som utgangspunkt for didaktisk analyse	72
Aksjonsforskning	74
Nyhetsbruk i klassen før aksjonen	74
Undervisningsopplegget	75
Datainnsamling	76
Nyhetsbildet i klasserommet.	77
Kritisk tenkning gjennom bruk av nyheter?	82
Avslutning	85
 KAPITTEL 5	
Geografisk dannelse: en reise gjennom fylkene i Norge	88
ANNIKA WETLESEN OG SIV EIE	
Innledning.	88
Geografisk dannelse.	89
Kritisk tenkning gjennom geografi	92
Deltakende observasjon og aksjonsforskning	92
En annen måte å undervise om fylker på	94
Geografiske representasjoner og kildekritikk.	96

Fisk eller olje?	100
Avslutning	106

KAPITTEL 6

Kritisk tenkning i møte med lærebøker	110
--	-----

MARLEN FERRER

Innledning	110
Historisk tenkning og historiebevissthet	112
Innholdet – representasjoner i lærebøker	114
Steinalderens fortidsbilder	116
Fortidsbilder av kjønn – brukt som ressurs	121
Kjønn i vikingtid	122
En kritisk lærebokanalyse	126
Avslutning: Historiebruk og narrativ kompetanse – også i lærebøkene	128

KAPITTEL 7

Storyline: kreativ og kritisk tenkning i historieundervisning	131
--	-----

BRIT MARIE HOVLAND OG MARIT STORHAUG

Innledning	131
Storyline-metoden og middelaldersamfunnet Baglerbygda	133
Aktivitet, undring og det gåtefulle	135
Design og metode	139
«Det var trangt i middelalderen»	141
Hvem bodde i Baglerbygda?	142
Dialoger om livet før og nå	143
Varden brenner!	144
Baglerbygda som <i>Kongeriket Som-Om</i>	146
Kritisk og kreativ med lokalhistorien som inngang	147
<i>Kongeriket Som-Om</i> møter ekspertkunnskap	148
Avslutning: Kunnskap som-om	149

KAPITTEL 8

Å tenke kritisk i møte med det uforståelige	153
--	-----

ANDERS GRANÅS KJØSTVEDT

Innledning	153
Å tenke kritisk er å tenke historisk	154
Holocaust som metafor	157
Holocaust i norske klasserom	159

Didaktiske utfordringer med universaliseringen av Holocaust	161
Avslutning: Et mangfold av aktører	163
KAPITTEL 9	
Arkitektur, makt og medborgerskap.	172
PER ANDERS AAS	
Innledning	172
Karl Johan som danningsarena.	173
Stortinget mot Slottet.	174
Metafor og kritisk tenkning	176
Det flertydige.	178
It ain't necessarily so.	181
Arkitektur som metafor: det offentlige rom	183
Karl Johan: rommene og rollene	185
Hvem eier rommet?	188
Avslutning	189
Forfatteromtale	194
Register	196